

Sammanträde med:

Kulturnämnd

Sammanträdesdatum: 2022-03-23

Tid: kl. 10:00-12:30

Plats: Konferensrum Linden, Eklundavägen 1

Gruppmöten kl. 09:00

(S), (C), (KD) i Linden.

(M), (L), (MP) i Persiljan.

Meddela förhinder snarast möjligt till nämndsekreteraren.
Du som är ersättare meddelar om du kommer att närvara.

Tänk på våra allergiker och undvik starka dofter.

Ledamöter kallas

Torbjörn Ahlin (C), ordförande
Inga-Britt Ritzman (S), vice ordförande
Monika Aune (MP), 2:e vice ordförande
Gert Stark (S)
Camilla Sörman (S)
Malin Silén (KD)
Martin Hårsmar (M)
Anna Stark (M)
Bo Ammer (SD)

Ersättare underrättas

Siw Lunander (S)
Nils-Erik Pettersson (S)
Gunilla Pihlblad (S)
Gunn Öjebrandt (KD)
Abdulrahman Ibrahim Muhammed (C)
Emelie McQuillan (M)
Berry Käller (M)
Birgitta Borg (L)
Oscar Lundqvist (SD)

1. Protokollsjustering

Föredragande:

Tid: 10:00

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att ordföranden och Bo Ammer (SD) justerar dagens protokoll med Anna Stark (M) som ersättare.

Protokollet ska vara justerat senast den 6 april 2022.

2. Förslag för att stimulera professionell filmproduktion i Örebro län

Diarienummer: 21RS5023

Föredragande: Jerry Eriksson

Tid: 10:05

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att 800 000 kronor årligen avsätts som utvecklingsstöd till professionell filmproduktion till filmaktörer från Örebro län med start 2022 samt

att område Kultur och ideell sektor arbetar fram ett konkret förslag hur Region Örebro län kan fördela samproduktionsmedel för film med start 2024

Sammanfattning

Kulturnämnden gav 2021 område Kultur och ideell sektor i uppdrag att utreda möjligheterna till utveckling av professionell filmverksamhet i Örebro län. Utredningen är nu klar och presenterar förslag med syfte att stärka filmbranschens möjligheter att verka i vårt län.

Utredningen beskriver den regionala filmutvecklingen fram till idag, och presenterar potentialen hos en etablerad och livskraftig filmbransch i regionen. Som bakgrundsmaterial till utredningen ligger nationella rapporter och utredningar, intervjuer med regionala och nationella filmaktörer, och exempel på hur andra regioner valt att arbeta för att främja den professionella filmen.

Utredningen föreslår en regional stegvis satsning som inleds med införandet av utvecklingsstöd till professionella filmproduktionsbolag från Örebro län. Nästa steg innebär att införa filmfinansiering riktad till både regionala och externa produktionsbolag genom samproduktion.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM Kulturnämnd 2022-03-23, Förslag för att stimulera professionell filmproduktion i Örebro län

- Utredning - Professionell filmproduktion i Örebroregionen

3. Föreningsstöd för år 2022 – Under vingen Örebro län

Diarienummer: 22RS1780

Föredragande: Mona Hedfeldt

Tid: 10:20

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att bevilja föreningen Under vingen Örebro län föreningsstöd om 11 000 kronor för 2022.

Sammanfattning

Föreningen Vi som förlorat barn (VSFB) i Örebro län har tidigare haft föreningsstöd från kulturnämnden. Föreningen ansökte om föreningsstöd inför 2022 men togs bort från förslaget till beslut eftersom namnbyte och utträde ur riksorganisation pågick. Föreningen heter numera Under vingen Örebro län. Nya handlingar från föreningen har inkommit och handlagts.

Under vingen Örebro län bedöms passa in i riktlinjerna för kulturnämndens föreningsstöd och föreslås beviljas stöd för 2022.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM kulturnämnd 2022-03-23, Föreningsstöd för år 2022 - Under vingen Örebro län

4. Anmälning- och meddelandeärenden till kulturnämnden 23 mars 2022

Diarienummer: 22RS295

Föredragande:

Tid:

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna redovisningen.

Sammanfattning

Anmälningärenden:

21RS11184, Arrangörstöd till Frövifors pappersbruksmuseum

Meddelandeärenden:

§12 RS Tidsplan för verksamhetsplan med budget 2023 och uppföljning 2022

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM kulturnämnden 2022-03-23, anmälnings- och meddelandeärenden
- 21RS11184
- §12 RS Tidsplan för verksamhetsplan med budget 2023 och uppföljning 2022

5. Information

Föredragande:

Tid:

10.35 Arbetet med kulturplanens mål för jämlik och jämställd kultur 2020-2021

10.45 GIS-kartläggning och kulturella mötesplatser

11.20 Kulturkraft

11.35 Paus

11.45 Utredningen om biblioteksmedietransporter

12.00 Cultural planing

12.10 Artist in residensprogram

2

Förslag för att stimulera professionell filmproduktion i Örebro län

21RS5023

Tjänsteställe, handläggare
Kultur och ideell sektor, Jerry Eriksson

Sammanträdesdatum
2022-03-23

FöredragningsPM
Dnr: 21RS5023

Organ
Kulturnämnden

Förslag för att stimulera professionell filmproduktion i Örebro län

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att 800 000 kronor årligen avsätts som utvecklingsstöd till professionell filmproduktion till filmaktörer från Örebro län med start 2022 samt

att område Kultur och ideell sektor arbetar fram ett konkret förslag hur Region Örebro län kan fördela samproduktionsmedel för film med start 2024

Sammanfattning

Kulturnämnden gav 2021 område Kultur och ideell sektor i uppdrag att utreda möjligheterna till utveckling av professionell filmverksamhet i Örebro län. Utredningen är nu klar och presenterar förslag med syfte att stärka filmbranschens möjligheter att verka i vårt län.

Utredningen beskriver den regionala filmutvecklingen fram till idag, och presenterar potentialen hos en etablerad och livskraftig filmbransch i regionen. Som bakgrundsmaterial till utredningen ligger nationella rapporter och utredningar, intervjuer med regionala och nationella filmaktörer, och exempel på hur andra regioner valt att arbeta för att främja den professionella filmen.

Utredningen föreslår en regional stegvis satsning som inleds med införandet av utvecklingsstöd till professionella filmproduktionsbolag från Örebro län. Nästa steg innebär att införa filmfinansiering riktad till både regionala och externa produktionsbolag genom samproduktion.

Ärendebeskrivning

Kulturnämnden gav 2021 område Kultur och ideell sektor i uppdrag att utreda

Tjänsteställe, handläggare
Kultur och ideell sektor, Jerry Eriksson

Sammanträdesdatum
2022-03-23

FöredragningsPM
Dnr: 21RS5023

möjligheterna till utveckling av professionell filmverksamhet i Örebroregionen. Utredningen är nu klar och presenterar förslag med syfte att stärka filmbranschens möjligheter att verka i vårt län.

Utredningen visar att Örebroregionen ligger geografiskt bra med rimliga avstånd och goda kommunikationer till storstäder. I regionen finns många olika inspelningsmiljöer och goda möjligheter att finna platser för en bredd av film- och tv-produktioner. Det finns även professionellt verksamma inom en bredd av discipliner samt unga filmare som på sikt kan stärka branschen. Utredningen visar också att regionala filmaktörer efterfrågar en fungerande stödstruktur vilket i nuläget saknas i Örebro län. Filmaktörer från länet har därför svårt att utveckla sig konstnärligt såväl som att initiera större produktioner med möjlighet att ingå samproduktionssavtal med större finansörer. Detta i sin tur riskerar att leda till att regionala filmare söker sig till andra regioner med större möjlighet till utveckling, större branschnätverk och en fungerande filmfinansiering. Avsaknaden av en regional filmfinansiering är också en trolig orsak till varför nationella och internationella filmbolag idag inte väljer vårt län för sina produktioner.

Utredningen visar med tidigare lokala exempel och exempel från andra regioner på potentialen med en utvecklad och etablerad professionell filmbransch. Filmen har potentialen att vara ett lok när det gäller att utveckla regionens kulturella och kreativa näringar (KKN) i och med att en filmproduktion tangerar så många andra professionella konstarter. Inresta deltagare i filmteamet behöver någonstans att bo och äta under produktionen, vilket gynnar hotell- och restaurangnäring. Material till scenerier och transporter av olika slag är också sådant som ger ringar på vattnet för en ännu bredare lokal näring. Marknadsföringen av regionen och synligheten som filmen ger innebär en ökad möjlighet för besöksnäringen att locka nya besökare, bland annat genom så kallad fotspårsturism där turister lockas till platser där filmen utspelas och har spelats in. Filmproduktion av hög kvalitet främjar den kulturella utvecklingen i länet, ger ökad sysselsättning och företagande och exponerar regionen regionalt, nationellt och internationellt. På så vis kan en etablerad filmbransch i länet stärka både regionens näringsliv och attraktionskraft vilket är centrala delar i den regionala utvecklingsstrategin för Örebro län.

För att Örebro län ska bli mer attraktivt för externa professionella produktioner såväl som för regionala filmare och deras utveckling föreslår utredningen en stegvis satsning som inleds med att regionala filmproducenter får möjlighet att söka utvecklingsstöd. Utvecklingsstöd är ett stöd för att utveckla en idé till ett

Tjänsteställe, handläggare
Kultur och ideell sektor, Jerry Eriksson

Sammanträdesdatum
2022-03-23

FöredragningsPM
Dnr: 21RS5023

projekt med potential att i nästa skede finna samproduktion med offentliga och privata finansiärer.

I det andra steget introduceras möjligheten för både regionala och externa filmproducenter att ingå samproduktionsavtal med Region Örebro län. Det innebär att Region Örebro län tillsammans med andra offentliga och privata investerare är med och finansierar produktioner som spelas in i regionen.

Ett tredje möjligt steg innebär att Örebroregionen inrättar en filmkommissionär verksamhet som marknadsför regionen som inspelningsplats och servar produktioner i regionen. Det tredje steget ingår inte som förslag i detta beslut, men kan bli aktuellt i ett senare skede beroende på filmutvecklingen i länet.

En rimlig målsättning med satsningen på ökad filmproduktion i länet är att minst en långfilm eller tv-serie ska produceras i Örebro län per år efter att samproduktion införts. Genom detta skapas stabilitet för filmarbetare i länet såväl som de kreativa näringar som berörs av produktionen. Det skulle också ge möjlighet att skapa den service som behövs för att ännu större filmproduktioner ska kunna lockas till länet.

Beredning

Kulturnämnden har vid sitt sammanträde den 2 juni 2021 behandlat ärendet.

Bedömning

Det bedöms att en stark regional professionell filmbransch har möjlighet att stärka hela den regionala kulturnäringsen och kringliggande branscher.

Regionen har erfarenhet av professionell filmproduktion genom det tidigare delägarskapet i Film Capital Stockholm (tidigare Filmregion Stockholm-Mälardalen). Under ett antal år spelades större nationella produktioner in i regionen och det fanns tidvis också en studioverksamhet. Utifrån detta görs bedömningen att regionen har miljöer och möjligheter att husera större filmproduktioner, under förutsättning att erforderlig filmfinansiering införs.

Det bedöms att en egen regional satsning på film som inte är beroende av ett medlemskap och externa parter borde kunna utformas mer kostnadseffektivt, mer flexibelt och bättre anpassat efter Örebroregionens egna förutsättningar och målbilder än den tidigare satsningen på Filmregion Stockholm-Mälardalen.

Utredningens förslag pekar ut många fördelar med införande av en ny bolagiserad organisationsform för att ingå samproduktionsavtal med

Tjänsteställe, handläggare
Kultur och ideell sektor, Jerry Eriksson

Sammanträdesdatum
2022-03-23

FöredragningsPM
Dnr: 21RS5023

filmproducenter. På sikt kan det vara att föredra, men utredningen visar också att det finns regioner som ingår samproduktionsavtal direkt från den offentliga regionala verksamheten. Däribland Värmland. Även Dalarna hade denna modell innan de som det beskrivs i utredningen nu bildar bolag.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Utredningen har inga särskilda miljö- barn eller jämställdhetsperspektiv och det är därför svårt att i nuläget förutse eventuella konsekvenser inom dessa områden.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet om utvecklingsstöd till professionell filmproduktion till aktörer från Region Örebro län med start 2022 finansieras inom område Kultur och ideell sektors ordinarie budget. Att arbeta fram ett konkret förslag för att fördela samproduktionsmedel medför i nuläget inga ekonomiska konsekvenser.

Uppföljning

Förslag på riktlinjer för utvecklingsstöd till regional filmproduktion presenteras för och beslutas om av kulturnämnden i maj 2022. Fördelade utvecklingsmedel kommer sedan att följas upp och presenteras för nämnden kontinuerligt.

Senast våren 2023 presenteras ett förslag för att fördela samproduktionsmedel i Örebro län för kulturnämnden.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM Regional Kulturnämnd den 23 mars 2022

Bilaga: Utredning – Professionell filmproduktion i Örebroregionen

Katarina Strömgren Sandh
Områdeschef Kultur och ideell sektor

Skickas till:

Jerry Eriksson, handläggare, Område Kultur och ideell sektor

Katarina Strömgren Sandh, Områdeschef Kultur och ideell sektor

Utredning: Professionell filmproduktion i Örebroregionen

Version: 1

Utredning: Professionell filmproduktion i Örebroregionen

Jerry Eriksson

2022-02-23

Innehåll

1.	Sammanfattning	4
2.	Bakgrund till uppdraget	5
3.	Metod	5
4.	Filmen i Örebroregionen.....	6
4.1	90-talet fram till idag.....	6
4.2	Exempel på filmproduktioner i och från länet	8
4.3	Förutsättningar för film i Örebroregionen	9
4.4	Parter som kan samverka kring en etablerad filmbransch.....	12
5.	Regionala offentliga filmfinansiärer	13
5.1	Regionala filmfonder eller motsvarande i Sverige	13
5.2	Gemensamt för regionala filmfonder	14
6.	Varför offentlig finansiering?.....	15
6.1	"Offentlig filmfinansiering i vägskalet".....	15
6.2	Filmen och de kulturella och kreativa näringarna	16
6.3	Hur värdera effekterna?	17
6.4	Lokala exempel	18
7.	Verktyg för Örebroregionen	20
7.1	Utvecklingsmedel	20
7.2	Filmfinansiering genom samproduktion.....	20
7.3	Filmkommissionärverksamhet.....	21
7.4	Skatterabatter för filmproduktion i Sverige	21
8.	Slutdiskussion	21
8.1	Förslag på genomförande	23
8.1.1	Steg ett – Utvecklingsstöd till regional filmproduktion	23
8.1.2	Steg två – Filmfinansiering genom samproduktion.....	23
8.1.3	Steg tre – Filmkommissionärverksamhet	25
8.1.4	Målsättning.....	25
9.	BILAGA 1: Bakgrundsmaterial.....	26
10.	BILAGA 2: Hur väljer en filmproduktion inspelningsplats?	27
11.	BILAGA 3: Hur finansieras en filmproduktion?	29
12.	BILAGA 4: Region Värmlands riktlinjer för samproduktion	33

1. Sammanfattning

Örebroregionen ligger geografiskt bra till med rimliga avstånd och goda kommunikationer till storstäder. I regionen finns många olika inspelningsmiljöer och goda möjligheter att finna platser för en bredd av film- och tv-produktioner. Det finns även professionellt verksamma inom en bredd av discipliner samt unga filmare som på sikt kan stärka branschen.

Det saknas dock en fungerande stödstruktur i länet. Det är troligen en anledning att nationella och internationella filmbolag inte attraheras till vårt län. Filmaktörer i länet får svårt att utveckla sig såväl som att söka andra större filmstöd, varvid man tvingas söka sig till andra regioner.

För att Örebro län ska bli mer attraktivt för externa professionella produktioner såväl som för regionala filmare och deras utveckling föreslår utredningen följande stegvisa utveckling:

1. Ett första steg är att 1 miljon kronor årligen avsätts till utvecklingsstöd till regionala filmproduktionsbolag.
2. Ett andra steg är att ytterligare 2 miljoner kronor viks årligen för att utöver utvecklingsmedel även möjliggöra filmfinansiering genom samproduktionsavtal, med både regionala och externa filmproducenter.
3. Utredningen ser det som troligt att när steg ett och två har genomförts kommer det finnas behov av en filmkommissionärverksamhet i länet.

En rimlig målsättning i satsningen är att minst en långfilm eller tv-serie ska produceras i Örebro län per år. Genom detta skapas stabilitet för filmarbetare i länet såväl som de kreativa näringar som berörs av produktionen. Det skulle också ge möjlighet att skapa den service som behövs för att större filmproduktioner ska kunna lockas till länet.

2. Bakgrund till uppdraget

Film är en kulturform som når stora delar av världens befolkning och som bara växer i popularitet bland unga såväl som gamla. Professionell filmverksamhet är en del av näringslivet som om den lockas till länet - innebär nya arbetstillfällen och ger fler i länet möjlighet att försörja sig inom en kreativ och skapande framtidsbransch. Film har förmågan att marknadsföra en plats eller region och att därmed stärka besöksnäringen. Att stärka regionens näringsliv och besöksnäring är centralt för att uppnå den regionala utvecklingsstrategins övergripande vision: *Örebroregionen – Sveriges hjärta. En attraktiv och pulserande region för alla*. En starkt professionell filmverksamhet i Örebro län har därmed en tydlig koppling till RUS effektmål *Ökad nationell attraktionskraft* och beroende av hur väl verksamheten slår ut även till effektmålen: ökad tillväxt i näringslivet och ökad entreprenöriell aktivitet.

En rimlig effekt av att ha en etablerad och livskraftig professionell filmbransch i länet, med återkommande filmproduktioner, är dessutom en positiv påverkan på det arbete som redan genomförs inom filmområdet hos Region Örebro län idag. En professionell bransch stärker allt från filmpedagogisk verksamhet i skola- och kulturskola till utveckling av nya filmskapare samt ideella och kommersiella biografer i regionen.

Filmproduktion berör också flera andra kulturområden och har potential att ge positiva effekter för lokala och regionala kulturföretag både före under och långt efter filmens genomförande.

Kulturnämnden har utifrån detta gett område Kultur och ideell sektor i uppdrag att **utreda möjligheterna till utveckling av professionell filmverksamhet i Örebroregionen**. Vid revideringen av den regionala kulturplanen i slutet av 2021 beslutade även regionfullmäktige om ett nytt utvecklingsmål för filmen nämligen att *”utveckla en regional modell för att främja filmproduktion och professionella filmares förutsättningar att verka i länet.”*

Utredningens syfte är således att undersöka vägar för att skapa bättre förutsättningar för professionell filmproduktion i länet.

3. Metod

För att genomföra uppdraget anlätades en utredare för att samla in fakta till grund för utredningen. Denne utredare har lämnat in ett sammanställt material utifrån genomgångna externa utredningar och rapporter, branschstatistik och intervjuer med branschföreträdare både internationellt, nationellt och regionalt. Utifrån det av utredaren presenterade materialet har denna rapport och dess förslag sammanställts.

Regionala satsningar på professionell film finns idag i flera regioner i Sverige. Östergötland och Dalarna är exempel på regioner som nyligen har genomfört utredningar för att ta fram inriktningbeslut för nya satsningar i syfte att utveckla den professionella filmen. Dalarna har därefter fattat beslutet att bolagisera sin offentliga filmverksamhet för att påbörja samproduktion av filmproduktion. Dessa underlag har varit viktiga även för denna utredning.

Ytterligare viktiga rapporter för utredningen berör förslag på skatteincitament för filmproduktion i Sverige, bland annat Tillväxtverkets ”Fler filminspelningar till Sverige”. Som en bilaga till den finns också rapporten ”I huvudet på en filmproducent” som beskriver vilka parametrar som styr när en filmproducenter väljer inspelningsort.

Utredaren har också intervjuat professionella filmarbetare, och andra personer från Örebro län, för att få en bättre förståelse av frågan samt för vad som efterfrågas av den regionala branschen. Dessutom har intervjuer gjorts med regionala filmfonder och filminitiativ i Sverige och internationellt.

En sammanställning av bakgrundsmaterialet med rapporter, utredningar och intervjupersoner finns i BILAGA 1: Bakgrundsmaterial

4. Filmen i Örebroregionen

4.1 90-talet fram till idag

Under 1990-talet skapades ”Regionala filmresurscentrum för film och video” (senare benämnt Regionala filmresurscentrum) i landets alla regioner på initiativ av och med stöd från Svenska Filminstitutet. Syftet var att främja filmområdet regionalt på ett annat sätt än vad som var möjligt direkt från den nationella institutionen Svenska Filminstitutet. Uppdraget regionerna skulle arbeta med för att få tillgång till stödet var tredelat; film i skolan, biograf och visning och talangutveckling. Ett tydligt fokus initialt var den filmpedagogiska verksamheten riktad mot skolan, inklusive skolbio. 1997 startades verksamheten ”Film i Örebro län” som en av de sista regionerna i landet. Omkring millennieskiftet täcktes således hela landet av regionala filmresurscentrum.

Under denna period tilldelades tre regioner dessutom extra medel för att utveckla och samproducera professionell filmproduktion, och dessa gavs epitetet regionala filmproduktionscentrum. Dessa tre var Film i Väst, Film i Skåne och Filmpol Nord.

2001 bildades den ekonomiska föreningen Filmpol Mitt i Örebro län som arbetade med att utveckla den professionella filmproduktionen med investering i film och med utvecklingsstöd till professionella filmare. Föreningen initierade sedan bildandet av Filminvestering i Örebro AB tillsammans med privata investerare i länet. Det var ett bolag som investerade kommersiellt i filmproduktioner och bolaget finns fortfarande kvar. 2007 gick Filmpol Mitt upp i den ekonomiska föreningen Filmregion Stockholm-Mälardalen som Örebro län, Botkyrka och Solna startade och där Stockholms stad och Stockholms län sedan anslöt.

Filminvestering i Örebro AB startade 2010 en filmstudio i Hällabrottet och tack vare närvaron i nätverket runt Stockholm fick Örebro län en tydlig position i filmsverige. 2010-2011 gjordes två av de största svenska tv-produktionerna i Örebro län i studion. Det var den första säsongen av *Arne Dahl-deckarna* och även den historiska dramaserien *Anno 1790*. Dessa möjliggjordes genom både regionala satsningar och investeringar från Filminvestering i Örebro AB. En större satsning gjordes också som ett samarbete mellan regionförbundet och Filminvestering i Örebro AB när en serie om sex långfilmer (en för bio, resten för TV4) baserade på Maria Langs deckare filmades i Nora under 2012.

Efter denna period har den professionella filmproduktionen i regionen blivit mindre frekvent. Enstaka titlar har producerats med finansiering av regionala offentliga medel och via Filmregion Stockholm Mälardalen AB. Bland dessa kan nämnas Ronnie Petersson-dokumentären *Superswede*, och långfilmen *Goliat*. Den förra var en ren investering i produktionen med anledning av den regionala kopplingen i berättelsen, och den senare genomförde ett antal inspelningsdagar inom länets gränser, utan att engagera regional filmbransch mer än ett antal statister. De båda filmerna hade därför låg inblandning av och effekt för den regionala filmbranschen i länet.

Region Örebro län valde 2018 att lämna medlemsskapet i Filmregion Stockholm-Mälardalen. Detta trots att samarbetet tidsvis hade varit mycket framgångsrikt med flera stora produktioner. Anledningen var framförallt nedgången av filmer som spelades in i länet samt de kostnader det innebar att vara medlem. Sedan dess saknas finansiering men också en tydlig metod och regional strategi för att stärka möjligheterna för filmbranschen att verka i Örebro län.

Det är inte bara Örebro län som nu undersöker möjligheterna med en utvecklad filmbransch. Flera regionala produktionscentrum och filmfonder har etablerats eller är

under uppbyggnad i Sverige. För att kunna vara med i utvecklingen och vara en intressant plats för produktionsbolag och filmarbetare är det nu viktigt att bygga upp en fungerande regional struktur.

Utvecklingsledaren för film hos Region Örebro län berättar att nya filmare i regionen utvecklar informella filmkluster som stöttar varandra i sina respektive produktioner. När de sedan söker sig vidare till högre filmutbildning, eller möjligheter till större möjligheter till filmstöd, är det inte ovanligt att de lämnar Örebro län för de bättre rustade länen. När de väl etablerat sig i de nätverk den nya regionen erbjuder finns sällan incitament för dem att komma tillbaks.

4.2 Exempel på filmproduktioner i och från länet

Maria Lang, tv-serie för SVT 1969

Hövdingen, tv-serie för SVT 1986

Som man ropar, tv-serie för SVT 1988

Efter Jesper, långfilm för bio 2005. Investering från Filmpol Mitt.

Blåbärskriget, långfilm för bio 2007. Investering från Filmpol Mitt

Rallybrudar, långfilm för bio 2008. Investering från Filminvestering i Örebro AB

Piccadilly circus ligger inte i Kumla, långfilm för bio 2007-2011. Investering från Filmpol Mitt, Filminvestering i Örebro AB och Filmregion Stockholm-Mälardalen.

Arne Dahl 6 timmar tv-serie för SVT 2011. Filminvestering i Örebro AB, Filmregion Stockholm-Mälardalen.

Anno 1790, sex timmar tv-serie för SVT 2011, Filminvestering i Örebro AB och Filmregion Stockholm-Mälardalen.

Maria Lang, sex långfilmer för bio och TV4/Cmore 2013, Filminvestering i Örebro AB, Filmregion Stockholm-Mälardalen, Region Örebro län och Nora kommun genom Örebro läns Filminvestering.

Taki, långfilm för Holländsk tv 2017, Örebro Filmförening agerade filmkommission.

Superswede, lång dokumentärfilm för bio 2017, Örebro läns filminvestering, Filmregion Stockholm-Mälardalen.

Kulturen, Norsk kortfilm för tv 2018, Örebro Filmförening agerade filmkommission.

Goliat, långfilm för bio 2018, Örebro läns Filminvestering, Filmregion Stockholm-Mälardalen.

Lantisar, långfilm för bio 2019 med stöd från EU:s glesbygdsprogram Leader.

Det har utöver ovanstående gjorts ett antal dokumentärfilmer direkt för SVT som har producerats av bolag från Örebro län, utan regional medfinansiering eller annan stöttning. Exempel på sådana är:

Gubben i stugan, 1995, regi Nina Hedenius

Peter Flack - Mitt liv som Hjalmar, 2016, producent Eyra Media

The Povel Ramel Story, 2017, producent Eyra Media

Dokumentet - sex, sprit och solidaritet, 2018, producent Eyra Media

Sång till Bergslagen, 2021, regi Nina Hedenius och William Long

4.3 Förutsättningar för film i Örebroregionen

Nedan listas exempel på förutsättningar för Örebro län när det kommer till att utveckla filmområdet i länet:

Läget

Örebro ligger centralt mellan Stockholm, Göteborg och Oslo och vi har mycket goda kommunikationer vilket är viktigt eftersom det är där en stor andel av svenska produktionsbolag och uthyrningsfirmor för filmutrustning är baserade.

Varierande miljöer

Regionen har spännande och unika inspelningsplatser. Här finns bergslagens gamla gruv- och bruksmiljöer i norr med bland andra Stripa och Stråssa gruvor. Vi har berg och vildmark i väster, men också slättlandet i söder. Dessutom Örebro stad med både storstadsmiljöer och den gamla småstaden tillsammans med de fantastiska miljöerna runt medeltidsslottet.

Unga filmare och ett dynamiskt kulturliv

Det finns en lokal filmbransch och unga filmare på väg in i den, men även institutioner som Örebro Teater och Svenska Kammarorkestern. Vi har Sveriges största mötesplats för musikbranschen i Live at Heart och ett växande universitet. Det finns idag en yrkesgrupp i länet med både professionella, och personer på väg att bli professionella, inom filmproduktionen. I och med att det idag finns bättre nätverksstrukturer och möjlighet till finansiering i andra delar av landet har det dock blivit mycket svårt att få filmarbetare att stanna och bedriva sin verksamhet i länet. Det är också svårt för länets aktiva att lyfta produktioner till en nationell stöd- och samproduktionsnivå (Konstnärsnämnden, Svenska Filminstitutet, SVT et cetera) eftersom det saknas initiala regionala stödmodeller.

Kulturella kreativa näringar i länet

Utredningen har tagit fram statistik för både KKN-sektorn och för det som i SCBs register kan identifieras som film och tv-bransch. Eftersom bolag och personer som försörjer sig inom KKN-sektorn tenderar att arbeta med projekt inom många olika discipliner är det svårt att sätta gränser för det statistiska urvalet. En film- eller tv-produktion berör många olika yrkesgrupper som kanske inte i första hand identifieras

som kulturella och kreativa. Förutom det självklara som fotografer, regissörer, skådespelare, filmklippare, musiker och kompositörer med flera berörs också till exempel snickare och byggarbetare, cateringföretag, transport, hotell och besöksnäring.

En enskild regions filmproduktionomfattning är därför svår att ringa in i SCBs olika system. Intressantast blir därför jämförelsen när den görs mellan olika regioner. Vi kan då se att Örebro har en ganska stor KKN-sektor jämfört med liknande regioner. Faktiskt även när vi smalnar in och enbart jämför de yrkesgrupper som arbetar med inspelning av film och ljud.

läns kod	Län	Variabel	2017	2018	2019	CAGR (tillväxt)
01	Stockholms län	Nettoomsättning	348 076 480	387 282 024	412 535 406	5,8%
		förädlingsvärde	91 242 431	120 559 152	132 754 322	13,3%
		antal anställda	103 092	100 963	102 378	-0,2%
		antal sysselsatta	126 102	130 411	133 552	1,9%
		Antal företag	18 962	19 573	20 535	2,7%
03	Uppsala län	Nettoomsättning	3 117 065	3 231 788	3 458 501	3,5%
		förädlingsvärde	1 434 314	1 634 722	1 725 034	6,3%
		antal anställda	1 890	1 869	2 029	2,4%
		antal sysselsatta	2 937	3 026	3 380	4,8%
		Antal företag	1 270	1 287	1 416	3,7%
04	Södermanlands län	Nettoomsättning	915 787	1 357 685	917 890	0,1%
		förädlingsvärde	589 174	794 631	572 681	-0,9%
		antal anställda	642	746	597	-2,4%
		antal sysselsatta	1 073	1 169	1 109	1,1%
		Antal företag	617	610	656	2,1%
05	Östergötlands län	Nettoomsättning	9 747 400	9 948 892	10 900 769	3,8%
		förädlingsvärde	5 330 237	5 364 333	6 149 827	4,9%
		antal anställda	6 000	5 997	5 925	-0,4%
		antal sysselsatta	6 847	6 743	6 977	0,6%
		Antal företag	1 076	1 136	1 239	4,8%
06	Jönköpings län	Nettoomsättning	2 250 322	1 826 595	2 078 943	-2,6%
		förädlingsvärde	1 040 814	1 071 331	1 150 847	3,4%
		antal anställda	1 475	1 194	1 207	-6,5%
		antal sysselsatta	1 896	1 536	1 607	-5,4%
		Antal företag	544	557	595	3,0%
17	Värmlands län	Nettoomsättning	2 501 041	2 548 270	2 843 639	4,4%
		förädlingsvärde	1 223 716	1 239 822	1 443 438	5,7%
		antal anställda	1 394	1 339	1 426	0,8%
		antal sysselsatta	1 960	1 942	2 036	1,3%
		Antal företag	555	577	627	4,1%
18	Örebro län	Nettoomsättning	2 188 373	2 526 155	2 872 985	9,5%
		förädlingsvärde	1 373 556	1 622 362	1 819 555	9,8%
		antal anställda	1 576	1 634	1 913	6,7%
		antal sysselsatta	1 973	2 100	2 403	6,8%
		Antal företag	652	705	756	5,1%
19	Västmanlands län	Nettoomsättning	1 922 279	1 886 337	2 065 187	2,4%
		förädlingsvärde	1 164 826	1 194 529	1 296 857	3,6%
		antal anställda	1 329	1 250	1 304	-0,6%
		antal sysselsatta	1 751	1 667	1 808	1,1%
		Antal företag	583	569	611	1,6%
20	Dalarnas län	Nettoomsättning	1 785 629	1 345 791	2 728 631	15,2%
		förädlingsvärde	1 039 192	851 366	1 228 387	5,7%
		antal anställda	1 133	999	1 332	5,5%
		antal sysselsatta	1 643	1 571	1 943	5,7%
		Antal företag	567	595	640	4,1%
25	Norrbottens län	Nettoomsättning	4 098 414	4 898 848	4 876 874	6,0%
		förädlingsvärde	3 131 147	3 921 741	3 785 682	6,5%
		antal anställda	1 022	888	950	-2,4%
		antal sysselsatta	1 497	1 519	1 530	0,7%
		Antal företag	470	478	527	3,9%

Filmbransch i Mälardalen					
Örebro län	sni2	variabel	2017	2018	2019
18	59	nettooms	128 970	152 773	155 408
18	59	foradlingsvarde	79 161	99 044	89 173
18	59	antanst	94	88	96
18	59	antsys	132	132	159
18	59	antftg	77	79	94
Västmanland					
59		nettooms	26 462	53 254	56 210
59		foradlingsvarde	20 993	35 627	40 309
59		antanst	31	48	59
59		antsys	66	89	121
59		antftg	52	57	68
Södermanland					
59		nettooms	84 170	130 314	80 269
59		foradlingsvarde	45 577	75 592	48 349
59		antanst	49	59	51
59		antsys	89	90	94
59		antftg	64	69	71
Uppsala					
59		nettooms	122 406	126 137	158 447
59		foradlingsvarde	67 825	73 105	78 936
59		antanst	96	94	95
59		antsys	200	195	226
59		antftg	128	124	139
Stockholm					
	59	nettooms	27 341 928	28 911 379	30 236 936
	59	foradlingsvarde	6 494 431	7 328 021	7 466 380
	59	antanst	7 014	6 617	6 861
	59	antsys	10 170	10 420	10 780
	59	antftg	3 285	3 373	3 523

Filmfrämjande verksamhet och Örebro Filmförening

Utöver den regionala filmverksamheten inom Region Örebro län, som främjar filmområdet främst genom nätverk/fortbildning och mindre personliga filmstipendium till nya filmare, finns ytterligare en aktör med filmproduktion som särskilt intresseområde. Denna är den ideella Örebro Filmförening som verkar för medlemmarnas intressen genom att administrera utlåning av Region Örebro läns filmteknik, anordnar filmfestival och mötesplatser för filmintresserade. 2017 inledde föreningen ett arvsfondsfinansierat projekt kallat "Filmbron" genom vilket de kunde serva ett antal internationella produktioner med filmkommissionära tjänster i länet. Dock ej genom finansiering. Dessa filmer var den halvtimmeslånga filmen *Kulturen* som producerades av norska nationella filmskolan och den holländska tv-långfilmen *Taki* som producerades i skogarna runt Karlskoga. Bägge dessa filmer skapade möjligheter för filmarbetare från länet att arbeta med större filmproduktioner och även för yngre filmarbetare att vara med i sina första professionella filmproduktioner. Ett antal av de unga filmarbetarna är nu professionella i andra delar av landet.

En fungerande stödstruktur

Om en fungerande struktur som stödjer en etablering av filmproduktion skapas finns således mycket goda möjligheter för en mer utvecklad filmbransch i länet. Det krävs en tydlig regional strategi, metoder och framförallt tillräcklig finansiering för att det ska vara möjligt. (Se mer i BILAGA 2 om hur filmproduktioner väljer inspelningsplats för en djupare förståelse av detta).

4.4 Parter som kan samverka kring en etablerad filmbransch

Nedan listas parter som skulle kunna samverka kring en etablerad filmbransch i regionen.

Örebro Filmförening startades i början av 2000-talet, först som arrangör av filmfestival i Örebro, men efter 2017, då föreningen beviljats pengar från Allmänna arvsfonden, har föreningen arbetat med kurser för filmare, utlån av region Örebro läns filmtrustning till filmtalanger och unga filmare, men också med filmkommissionär verksamhet då filmproduktioner kommit till Örebro. Från och med 2022 kommer föreningen att arbeta med unga filmare i sydnärke, finansierat av Leader mellansjöländet.

Filminvestering i Örebro AB är ett privat investeringsbolag som investerar i svenska och internationella filmer. Bolaget har funnits sedan 2007 och startades i och med produktionen av *Piccadilly Circus ligger inte i Kumla*. Bolaget har ett vinstkrav från sina ägare och har idag investerat i ett stort antal större filmproduktioner varav *Män som hatar kvinnor* (2009) och de två följande filmerna i Millennium-serien är det största projektet. Bolaget har arbetat i nära samarbete med Filmpol Mitt och Filmregion Stockholm-Mälardalen. I och med att de arbetar affärsmässigt så har de inte investerat i filmer från länet sedan Maria Lang-filmerna, den senaste större filmproduktionen i länet.

Almi ägs av staten tillsammans med regionala ägare och bedriver riskkapitalverksamhet. Genom Almi kan ett bolag som vill växa få finansiering genom ett företagslån eller investering. Almis medverkan bygger på att bolaget har en trovärdig affärsplan. Bolag från filmbranschen kan få lån eller annan hjälp från Almi. Det kan till för att exempelvis expandera internationellt eller för att utveckla ett nytt film- eller tv-projekt. Finansiering via ALMI innebär dock en stor risk eftersom de som tar lånen oftast måste gå in med personlig borgen.

Teater, musik och andra kulturella områden. Det finns ett antal organisationer i länet som arbetar med verksamheter som tangerar den professionella filmproduktionen. Teatern har många likheter med filmproduktion genom att det bygger på manusbaserade berättelser, skådespelare, dekorbyggen, musik och ljus. Det finns flera professionella teatrar i Örebro, däribland Örebro teater, Stadra teater, Lerbäckers Teater, Martin Mutter samt Bruksteatern som producerar Peter Flacks revyer. En annan aktör som verkar storskaligt och professionellt är Svenska Kammarorkestern som vid några tillfällen spelat in filmmusik. Den största produktionen de senare åren är filmmusik till biofilmen *Änglavakt* från 2011.

Live at Heart festivalen är Sveriges största branschfestival för musik, film och entreprenörskap och när den senast arrangerades live 2019 var nästan 7000 registrerade utövare och deltagare på plats, varav hälften var branschdelegater. På filmsidan delades det ut ett internationellt kortfilmspris och Sveriges bästa beställningsfilm korades. I och med att Live at heart är en internationell mötesplats för musikbransch, filmbransch och startupbolag så kan festivalen vara en bra möjlighet för filmbransch i länet att möta de nätverk som skapar förutsättningar för att kunna försörja sig som filmare.

Det finns idag ett antal **professionella produktionsbolag** för film i Örebro län. De flesta är frilansare och arbetar därför där det görs filmproduktioner. Få av dem har större filmproduktioner som sin huvudsakliga inkomstkälla utan de hoppar mellan beställningsfilm och andra typer av uppdrag. Den senaste sammanställningen av produktionsbolag och filmarbetare i Örebro län gjordes 2018 och då fanns ett hundratal produktionsbolag inom film i Örebro län. Många var vilande men i alla fall ett 50-tal hade en omsättning som kunde visa på att ägarna arbetade aktivt med bolaget. Dock ska man tänka på att aktiva bolag eller personer inom KKN-sektorn ofta arbetar inom många olika delar av sektorn och filmproduktion ofta bara utgör en del av verksamheten.

5. Regionala offentliga filmfinansiärer

För ett produktionsbolag ingår oftast insatser från en regional filmfond eller motsvarande i budgetberäkningarna när en produktion planeras (mer om detta se BILAGA 2: Hur väljer en region inspelningsplats? och BILAGA 3: Hur finansieras en filmproduktion?).

Det finns idag flera regionala satsningar för att locka filmproduktioner till regioner och för att utveckla den regionala filmen som är väl fungerande.

5.1 Regionala filmfonder eller motsvarande i Sverige

De största regionala filmfonderna är landets fyra filmproduktionscentrum

- Film i Väst i Västra Götalandsregionen som var en av de första i Sverige. De hade 2019 en budget på 96 miljoner att investera i regional filmproduktion.
- Film i Skåne som arbetat mycket med tv-serier och bland annat haft hela Wallanderserien och Bron hos sig. De hade 2019 en budget på 22 miljoner att investera i filmproduktion.
- Filmpool Nord med säte i Norrbotten som 2019 hade en budget på 18 miljoner att investera i filmproduktion.

- Film Stockholm AB är det allra senaste tillskottet. Det bildades 2021 som en regional etablering efter att Filmregion Stockholm-Mälardalen lags ner. Här saknar utredningen uppgift på årlig budget för samproduktion.

Utöver dessa utvecklar ett antal regioner egna filmfonder eller motsvarande verksamheter

- Norrköpings kommun satsar idag nästan 10 miljoner per år på att investera i regional film. Deras satsningar inbegriper kortfilm och dokumentärfilm men de har också satsat på större projekt, framför allt till filmkollektivet ”Crazy Pictures” som kommer från staden och som i år gör sin andra långfilm i Norrköping.
- Region Dalarna som tidigare har ingått samproduktionsavtal inom ramen för den ordinarie verksamheten har precis tagit beslut om att satsa nya pengar på en regional filmfond genom ett nytt offentligägt bolag. De kommer att skapa en fond där de har möjlighet att satsa tre miljoner kronor per år under en treårsperiod. Målet är att minst en långfilm per år görs i länet.
- Gotlands Filmfond som etablerades under Filmregion Stockholm-Mälardalen är fortsatt aktiv.
- Det finns också en satsning i Västerbotten där de, tillsammans med Filmpol Nord, framför allt satsar på kortfilm och gemensam utveckling av större filmproduktioner.
- Region Värmland samproducerar genom avdelningen för kulturutveckling framförallt kort- och dokumentärfilm. I villkoren ingår bland annat att påvisa hur produktionsmedlen används inom Värmland. Syftet med samproduktionen är bland annat att främja filmproduktion av hög kvalitet i Värmland, ge regionens filmskapare möjlighet att utvecklas i regionen, bidra till ökad sysselsättning och företagande samt exponering av Värmland regionalt, nationellt och internationellt. (Se BILAGA 4: Region Värmlands riktlinjer för samproduktion)

5.2 Gemensamt för regionala filmfonder

Det finns delar där alla svenska, och de flesta internationella, produktionscentrum/filmfonder ser ut på samma sätt:

- De är organiserade som ett bolag som ägs av offentliga aktörer.
- Styrelsen utses av ägarna men bolaget är inte politiskt styrt.
- De offentliga aktörerna; region, kommuner -med flera står för den största delen av bolagets medel.

- Bolaget har som uppdrag att investera i filmproduktioner och utveckla branschen i sin region.
- När bolaget investerar i en produktion skrivs ett samproduktionsavtal där krav på avkastning, utifrån investeringens del av del totala budgeten, skrivs in tillsammans med krav på att produktionen använder arbetskraft från regionen och att en viss procent av investeringen blir kostnader som tas i regionen. Exempelvis har Filmpool Nord ett krav att produktionsbolaget ska ta kostnader i länet som inte understiger 150% av värdet av investeringen. Film i Väst kan kräva att 400% av värdet av investeringen ska köpas i form av personal eller teknik från regionen.
- Produktionsbolaget krävs på en redovisning av sina kostnader i regionen innan den sista delen av produktionsmedlen betalas ut.
- Den ekonomiska delen avtalet kompletteras med mjuka värden som jämställdhet, integration och mångfald, vilka också skrivs in i avtalet.
- Bolagets styrelse, eller av bolaget utsedd representant, tar beslut om investeringar för att hålla "armlängds avstånd" till ägarna.

6. Varför offentlig finansiering?

6.1 "Offentlig filmfinansiering i vägskalet"

Utredningen "Offentlig filmfinansiering i vägskalet" från Film i Väst och CineRegio, baserad på intervjuer med drygt 400 nyckelpersoner från Europas film- och dramaseriebransch, beräknas publiceras i mars 2022. Delar av utredningen låg som underlag för samtal under det Filmpolitiska toppmötet i Göteborg i januari. Följande är en kort resume av delar av det av utredaren muntligt presenterade innehållet.

Grundfundamentet för filmfinansiering har bestått av att den offentliga finansieringen kompletterar det privata. Det offentliga ska inte styra det som marknaden klarar av själv. Marknaden har burit det allra mest publika, så kallade "Blockbusters" på egna axlar. Övrig film, särskilt från mindre territorier och språkområden, har varit tvungna att förlita sig till offentliga pengar. Offentlig finansiering har varit en förutsättning för filmen som konstnärlig kraft.

Nu sker en förändring. Globala aktörer kommer in och finansierar svenskt innehåll, och gör det svenska innehållet tillgängligt för en global marknad. Det skapar en maktförskjutning, och samtidigt en innehållsboom.

I framförallt länder med mindre språkområden där språket varit ETT argument till varför offentligt finansierad inhemsk filmproduktion är viktig, kan argumentet anses halta nu när de globala jättarna garanterar en viss nivå av produktion. Då är det viktigt att vi framhåller den egna, kulturellt specifika särarten. Vikten av att via filmmediet visa upp/förmedla och granska den nationella profilen, själen och självbilden. Så att den svenska filmen tillsammans med all annan produktion kan erbjuda en breddad världsbild för åskådaren. Risken med att globala aktörer styr den nationella produktionen är annars att innehållet och berättandet homogeniseras till en strömlinjeformad, om än flerspråkig, monokultur.

Det är för filmkonsten - och för alla mjuka värden som filmen för med sig - viktigt att vi får in nya röster, nya talanger, en diversitet av filmskapare för ett diversifierat filmutbud. Därför är det viktigt att vi nationellt bibehåller ett eget inflytande över vad som produceras inom det egna territoriet. Det ansvaret kommer inte de globala jättarna att ta.

6.2 Filmen och de kulturella och kreativa näringarna

Filmen har potentialen att vara ett lok när det gäller att utveckla KKN-sektorn i och med att en filmproduktion tangerar så många andra professionella konstarter. Litteraturen genom manuskriptet, bildkonsten genom det fotografiska, skådespeleri och musik, men också många av de tekniska yrken som tillhör KKN-sektorn som ljudteknik, ljus, sceneribyggen berörs alla av en filmproduktion. Filmproduktion kan därför skapa sysselsättning och generera intäkter genom att många olika yrkesgrupper blir inblandade i en större filmproduktion.

De inresta deltagarna i filmteamet behöver någonstans att bo och äta under produktionen vilket gynnar hotell och restaurangnäring, material till scenerier och transporter av olika slag är också sådant som ger ringar på vattnet för en ännu bredare lokal näring.

Marknadsföringen av regionen och synligheten som filmen ger ökar möjligheten för besöksnäringen att locka nya besökare. Bland annat genom så kallad fotspårsturism där besökare lockas till platser där filmen utspelas och har spelats in. Nora kommun upplevde till exempel en tillströmning av besökare i samband med Maria Lang-filmerna ("Råd och lärdomar från en filminspelning i Nora", Nora kommun, 2014). De kunde dessutom läsa av tydliga toppar i besökarantal på kommunens turistsida under söndagarna då filmerna sändes på teve.

6.3 Hur värdera effekterna?

En satsning på professionell filmbransch bör utgå från både mjuka och hårda mål. De kan vara olika lätta att mäta och kan också ha olika mått av långsiktighet. Om vi har som mål att filmen ska vara en viktig kulturyttring med mjukare värden kan vi se andra resultat än om vi bara ser det som en utveckling av det regionala näringslivet. Men filmen har fördelen att vara en värdeskapare inom båda områdena, och bör därför värderas på det dualistiska sättet.

Hårda mål -enklare att mäta	Mjuka/långsiktigare mål -svårare att mäta
Ekonomisk tillväxt	Kulturell utveckling
Ökad sysselsättning	Demokratifrämjande
Ökat företagande	Ökad regional attraktivitetskraft
Marknadsföring av regionen	Stolthet och lyskraft
Fotspårsturism och ökad besöksnäring	Positiv effekt på andra KKN-branscher
Synergier till närliggande branscher	

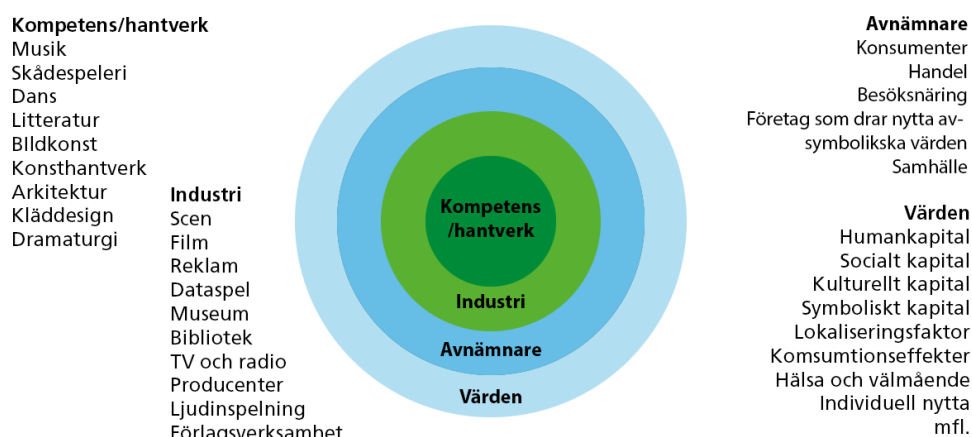
Viktigt att inse är att det kommer att ta flera år innan det går att göra en tydlig analys av en påbörjad filmfinansierings effekter. Men precis som i andra struktursatsningar måste uthålligheten vara god och satsningen långsiktig.

Det betyder att det kan ta ett par år innan det är meningsfullt att helt utvärdera finansieringens utfall. Det bör dock redan från starten finnas ett system för uppföljning för att kunna följa vilka effekter det får för ekonomi, sysselsättning och synlighet. Men också, i den mån det går, de ”mjuka” eller kulturella värdena. Ett flertal utvärderingar av regionala filmsatsningar har gjorts i Sverige och Europa. Gemensamt är att effekten av satsningarna oftast har ansetts vara god.

Redan 2005 skrev Filmpool Nord att filmen hade blivit en av deras basnäringar och kallade filmbranschen ”Det kulturella stålet”. Då hade filmsatsningen funnits i 10 år (Rapport från Norrbottens läns landsting 2005, ”Det kulturella stålet”). Värden som genereras av professionella filmproduktioner i en region brukar i de flesta liknande rapporter listas som nedan:

- ökad attraktivitet – kan skapa inflyttning av näringar och privatpersoner
- intäkter till lokal besöksnäring
- ökad turism, både så kallad filmturism samt generell marknadsföring av en region
- kulturella mervärden
- intäkter till lokala näringar, som hantverkare, lokala filmarbetare samt kulturella och kreativa näringar.
- event, som till exempel filmpremiärer.

De samhällsekonomiska effekterna som genereras av till exempel en filminspelning beskrivs i Anna Klerbys och Tobias Heldts rapport ”Musik, film och dataspel som katalysator i regional tillväxtpolitik” och illustreras i figuren nedan där investeringarna i ett område ger följd effekter i samtliga områden.

6.4 Lokala exempel

Det har gjorts utvärderingar av ett antal enskilda filminspelningar för att se vad de har gett, framför allt i den lokala och regionala ekonomin. Utredningen presenterar fyra exempel på produktioner som gjorts i länet och närliggande komuner.

Tårtgeneralen i Köping

Efter långfilmen *Tårtgeneralen* (2018) gjordes en utvärdering i teaterförbundets tidning i en artikel av Magdalena Boman, *Film, en guldgruva för inspelningssorten*. Där jämför de hur mycket Köpings kommun satsade och hur mycket som det gav i ren spendering lokalt.

Inspelningstid	Två månader
Teamstorlek	35 personer
Totalbudget	34 miljoner
Köpings insats	1 miljon
Redovisad lokal spend	5 miljoner

Maria Lang-serien i Nora

2013 spelades sex långfilmer med berättelser från Maria Langs böcker in i Nora. En av filmerna visades först på bio men alla sex visades därefter som en tv-serie för TV4 och C-more. Den första filmen gjorde ingen succé på bio men på teve visas filmserien fortfarande.

I Nora gjordes ingen utvärdering av hur stor den lokala spenden blev jämfört med investerade kostnader, men Nora kommun författade broschyren ”Råd och lärdomar från en filminspelning i Nora” om vinsten för kommunen, om hur de lyckades utnyttja den så kallade fotspårsturismen efter det att filmerna visats. Där kunde de se att antalet boendepaket och guidningar med Maria Lang-tema hade fördubblats och att det hade sålts tusentals produkter och tjänster med koppling till Maria Lang och hennes författarskap. De arbetade då aktivt med att skapa produkter utifrån Maria Langs universa. Bland dessa ett Maria Lang-turistpaket (boende och guidning), nyutvecklad litterär guidning, utställningar på Åkerby Herrgård, biblioteket och apoteket, 50-talstema på den årliga stadsfestivalen och framtagande av nya souvenirer.

De kunde också se att Nora uppmärksammades stort i svenska media. De flesta större tidningar som DN, Svenska dagbladet, Expressen, Göteborgs-posten, med flera skrev om filmerna och om Nora. I broschyren som kommunen producerade finns också handfasta råd om hur man kan arbeta med fotspårsturism.

Anno 1790-serien och Arne Dahl i studion i Hällabrottet

Produktionerna *Anno 1790-serien* och *Arne Dahl*-filmerna som spelades in i studion i Hällabrottet mellan 2010-2011 genererade 2500 hotellnätter i Kumla och Hallsberg. (”Sagt gjort och sett”, Filmregion Stockholm-Mälardalen 2012)

Den blomstertid nu kommer i Norrköping

Filmkollektivet Crazy Pictures har sitt säte i Norrköping och har utvecklats där genom att arbeta med kortfilmer och beställningsfilm. *Den blomstertid nu kommer* (2018) var deras första långfilm för bio.

Den nystartade Norrköpings filmfond gick in med en miljon kronor, men Crazy Pictures arbetade också med så kallad crowd funding för att skapa ekonomiska förutsättningar för att göra filmen. De fick sedan ett distributionsavtal med Svensk Filmindustri.

I och med att filmen gjordes i Norrköping av ett norrköpingsbolag så blev Norrköpings kommuns investering mycket framgångsrik. Det mesta av budgeten spenderades i kommunen och dessutom fick många som arbetar inom KKN-sektorn i kommunen chansen att både utveckla sin kunskap och få en del av sin årslön från filmprojektet.

Stöd från Norrköpings filmfond	1 miljon
Budgeterad spend i kommunen	ca 10 miljoner

Utfall spend i kommunen	ca 12 miljoner
Antal inspelningsdagar i Norrköping	110
Antal lokala personer som medverkat	584
Sålda biobiljetter i Sverige	110.000
Såld till antal länder	110

7. Verktyg för Örebroregionen

Det finns olika sätt att arbeta för att skapa bättre förutsättningar för en filmbransch i Örebro län. Exempel på verktyg som brukar användas av regionala produktionscentrum är dessa:

7.1 Utvecklingsmedel

I och med att många produktioner idag görs för en streaming- eller tv-kanal så går det numera, på ett sätt som inte var möjligt för bara några år sedan, att fullfinansiera en produktion från en streamingkanal. Men för att kunna sälja in idén till kanalen behövs ett gediget förarbete.

De filmarbetare från Örebroregionen som intervjuats för den här rapporten har alla sagt att de haft mycket svårt att själva finansiera ett sådant förarbete. För att kunna utveckla ett projekt till nivån att det är möjligt att sälja till en kanal, eller söka samproduktion från andra parter, krävs att man har möjlighet att göra en investering på förhand. De regionala filmarbetarna vittnar om att de inte kommer upp till den vinstmarginalen enbart på beställningsfilm eller annat arbete man gör.

I de län där det idag finns en livaktig filmproduktion finns också möjligheten att få ett stöd eller en investering från en offentlig aktör för att utveckla produktioner. Bolagen i Örebro län har idag inte den möjligheten.

Med enbart en satsning på utvecklingsmedel finns naturligtvis risken att produktionsbolagen, när de lyckats utveckla en produktion som går hela vägen till produktion, genom samproduktionsavtal med andra regioner väljer att producera i ett län där möjligheten till offentlig investering finns. Dock säger de intervjuade personerna att de har en önskan och vilja att producera i Örebro län, vilket till viss del skulle kunna väga upp nackdelarna av uteblivna produktionsinvesteringar.

7.2 Filmfinansiering genom samproduktion

Ett sätt att arbeta är att skapa en organisation med uppdrag att investera i olika professionella filmproduktioner som sedan, tack vare investeringen, väljer att

producera hela eller delar av filmen eller tv-serien i länet. Så arbetar de fyra filmproduktionscentrumen. Det är också den väg som Dalarna nu väljer att gå, även om de gör det i en mindre skala än övriga fyra. Även om det oftast kallas för "filmfond" så är det idag mycket sällan som regionerna räknar med avkastning tillbaks i fonden från de produktioner de investerar i, även om det står inskrivet i samproduktionsavtalet. Vinster för regionen är att produktionsbolagen spenderar pengar regionalt, att KKN-sektorn kan utvecklas, att regionen blir synliggjord och att produktionerna också kan användas i marknadsföring inom bland annat besöksnäringen.

7.3 Filmkommissionärverksamhet

En filmkommissionär arbetar med att marknadsföra länet mot produktionsbolag inom film- och television för att få dem att välja länet som inspelningsplats. Det kräver att man också skapar andra fördelar eftersom regionen konkurrerar med andra län om produktionerna. Det kan finnas speciella miljöer i en region som gör att produktionsbolag väljer platsen för inspelning. Generellt räknar de flesta produktionsbolag även in produktionsservice, tillgången till lokal arbetskraft och olika typer av ekonomiska incitament (samproduktionsmedel) i kalkylen när de väljer inspelningsplats. Det finns naturligtvis exempel där produktionen väljer en speciell miljö även utan ekonomiska incitament, men det är snarare undantag än regel.

7.4 Skatterabatter för filmproduktion i Sverige

Under hösten 2021 gick regeringen ut med att man, som ett led att få fart på filmbranschen efter pandemin, ville skapa ett skatteincitament för filmproduktioner som väljer att producera i Sverige. I ett första skede har regeringen aviserat att de kommer att satsa 100 miljoner per år. Exakt hur systemet kommer att se ut är inte klart ännu men eftersom systemet idag finns i de flesta länder i Europa så är det ingen vild gissning att de kommer att likna andra internationella system. Det innebär att skatterabatterna riktar sig till internationella produktioner som väljer att flytta hela eller delar av filmen till Sverige.

Skatterabatten är således inte ett vägval för Örebroregionen, utan en faktor som kan leda till fler produktioner i Sverige. Örebroregionen skulle på sikt kunna dra nytta av detta verktyg. Det ska dock omnämnas att Film i Väst, i väntan på statliga rabatter, redan har provat systemet regionalt under ett par år.

8. Slutdiskussion och förslag

Satsningen på professionell filmproduktion i länet har som utredningen beskriver flera möjliga fördelar som exempelvis:

- professionella filmproduktioner av hög konstnärlig, publik- och regional kvalitet produceras i Örebro län.
- fler arbetstillfällen inom filmbransch och övrig KKN-sektor i Örebro län.
- publikt genomslag för filmproduktioner från Örebro län marknadsför länet och främjar därigenom bland annat besöksnäringen.
- fler mötesplatser för professionella filmarbetare från Örebro län skapas, nationellt och internationellt.
- stärkta förutsättningarna för att utbilda sig till filmarbetare i Örebro län.
- ökade möjligheter till internationell samproduktion och internationella utbyten samt möjlighet att vara med och utveckla filmproduktioner med finansiering och distribution från biograf, SVT eller andra större tv- eller Streaming-kanaler.
- Örebro län kan vara med och bredda och förnya form, innehåll och finansiering av svensk film.

Örebroregionen ligger geografiskt bra till med rimliga avstånd och goda kommunikationer till storstäderna Stockholm, Malmö och Oslo. I regionen finns stadskärnor, landsbygd, brukssamhällen, skogar och sjöar och därmed goda möjligheter att finna inspelningsplatser för en bredd av film och tv-produktioner. Det finns professionellt verksamma inom en bredd av discipliner inom KKN som alla berörs av en filmproduktion. Här finns även unga filmare som på sikt kan stärka branschen med sin närvaro och verksamhet.

Filmare kan i nuläget söka filmproduktionsstipendium på maximalt 25 000 kronor. Det är en liten summa som kan räcka till en ideellt producerad kort fiktions- eller dokumentärfilm, men inte mycket mer än så. Det gör trappsteget upp till att etablera sig professionellt högt. De redan professionella filmaktörerna i länet livnär sig därför ofta genom reklam- och uppdragsfilm, men försöker också initiera och genomföra egna produktioner inom kort-, lång- och dokumentärfilm. Det saknas dock möjligheter för finansiering i vår egen region. Bristen på utvecklingsstöd gör att de har svårt att förarbeta idéer till en sådan nivå att de kan söka större samproduktionsstöd hos andra parter. Detta innebär att filmare söker sig till andra regioner som erbjuder högre utbildning, större nätverk och bättre stödfunktioner för filmproduktion. Väl etablerade i dessa strukturer finns inget som drar tillbaks till länet och vi tappar en möjlig etablering av filmföretag i regionen.

Det finns således stora outnyttjade potentialer i regionen, som med offentlighetens stöd skulle kunna stärka vår nationella attraktionskraft och entreprenöriella aktivitet såväl som utvecklingen mot ett mer blomstrande kulturlän.

För att kunna utnyttja potentialen krävs rätt förutsättningar för att professionell filmproduktion ska etablera sig i regionen. I praktiken handlar det om att Örebro län måste bli mer attraktivt för externa professionella produktioner. Genom att professionella filmproduktioner väljer Örebro län kan de förutsättningar och aktörer som redan finns i länet stärkas, vilket i sin tur lockar ytterligare externa produktioner till länet.

8.1 Förslag på genomförande

Nedan följer förslag på hur Region Örebro län kan initiera förbättrade förutsättningar för filmbranschens utveckling i tre steg. I det första steget stärker vi våra regionala filmaktörers möjligheter att utveckla professionella projekt. I de följande två stegen möjliggör vi produktionernas slutfinansiering samt lockar externa produktioner till regionen.

8.1.1 Steg ett – Utvecklingsstöd till regional filmproduktion

I samtal med filmarbetare i länet framhåller många att det stora problemet är att de inte har de ekonomiska möjligheterna att utveckla större filmprojekt. Första steget bör därför vara att skapa utrymme för Region Örebro län att kunna bevilja utvecklingsmedel till professionell filmproduktion. En sådan satsning borde i ett första skede kunna göras inom den befintliga organisationen och hanteras av utvecklingsledaren för filmområdet och skulle kunna starta redan hösten 2022.

Möjligheten att söka utvecklingsstöd för filmproduktioner bör begränsas till bolag eller personer som är professionella och har sitt säte i länet eller vill utvecklas här. Vid beviljat stöd bör ett avtal skrivas där det framgår att producentens intentioner är att till största möjliga mån producera i Örebro län.

Stödet bör vara av den storleken att det ger en reell möjlighet att skapa projekt som kan distribueras och finansieras av tv- och streamingkanaler eller visas på biograf. Därför bör det finnas möjlighet att söka upp till 250 000 för ett projekt.

Ett lämpligt första steg är att 1 miljon kronor avsätts årligen till utvecklingsstöd till filmproduktion.

8.1.2 Steg två – Filmfinansiering genom samproduktion

För att de projekt som utvecklats med hjälp av utvecklingsstöd också ska produceras i Örebro län föreslår vi att satsningen utvecklas till att också skapa utrymme för investeringar i filmproduktion på liknande sätt som till exempel Dalarna kommer att

göra från och med 2022. Det vill säga att regionen skapar möjlighet för filmföretag att ansöka om investeringsmedel.

Medlen bör initialt prioritera produktionsbolag och filmarbetare som bor och verkar i Örebro län. Som vi tidigare har visat¹ är det de minsta projekten som behöver mest finansiering och det är realistiskt att tro att satsningar från Örebroföretag åtminstone de första åren kommer att handla om projekt med en lägre budget.

Medel bör dock också kunna beviljas externa produktionsbolag som vill förlägga sina produktioner i regionen. Avsatt belopp för samproduktion bör vara i en storlek som möjliggör investering i minst en långfilm per år, rimligen ca 2 miljoner.

Det vanligaste i satsningar av liknande slag i andra regioner är att det görs i form av ett offentligt ägt aktiebolag, men det finns även exempel på regioner som samproducerar film utan att ha bolagiserat, däribland Region Värmland och även Region Dalarna fram till årets nya beslut.

Det finns många anledningar till att bolag är den vanligaste formen av organisering och många fördelar så som:

- SVT, som är den viktigaste distributören och finansiären av till exempel dokumentärfilm, tenderar att se regionala pengar som kommer från en offentlig aktör som en regional sponsring. Och i och med att sponsring är förbjudet för SVT så faller den möjligheten till samproduktion. Ett AB vars syfte är film och tv-produktion, även om det är ägt av offentliga aktörer, faller dock lättare inom ramen för SVT:s sändningstillstånd.
- Ett bolag ger möjlighet att skriva investeringsavtal där delar av investeringspengarna kan komma tillbaka om produktionen blir mycket framgångsrik. De pengarna kan då återinvesteras.
- Med ett bolag kan ägandet breddas och till exempel kommuner i länet erbjudas möjlighet att vara en del av satsningen.
- Ett bolag innebär att besluten om investering sker med armlängds avstånd från den politiska organisationen.
- Organiseringen i bolag skapar bättre förutsättningar för professionell filmproduktion i Örebro län och gör det lika lätt för filmarbetare att bo och försörja sig i länet som i andra motsvarande län i Sverige samt att locka svenska och internationella filmproduktioner att förlägga produktioner i Örebro län
- Ett bolag ökar förutsättningarna för att skapa en verksamhet som är långsiktigt hållbar.

---

¹ Se rapporten ”I huvudet på en filmproducent”.

- Genom att större filmproduktioner kan genomföras i länet skapas bättre förutsättningar för hela KKN-sektorn såväl som möjligheten till ökad utveckling inom filmområdet i länet.

Ett lämpligt andra steg är därför att ytterligare 2 miljoner kronor viks årligen för att utöver utvecklingsmedel även möjliggöra filmfinansiering genom samproduktion. Det kan innebära att Region Örebro län på sikt bör överväga fördelarna med och upprätta en ny organisationsform för detta.

8.1.3 Steg tre – Filmkommissionärverksamhet

De flesta produktionsbolag för film och teve finns i de större städerna. Det gäller också i Örebro län. En satsning på produktionsbolagen kan därför lätt bli en satsning på centralorten. Dock finns många inspelningsmiljöer utanför städerna och därför bör en satsning på att locka produktioner till hela Örebro län vara det tredje steget för att få en större effekt även utanför Örebro.

För att detta ska bli möjligt behöver regionen utöka sin verksamhet med en filmkommissionär. Enligt rapporten "I huvudet på en filmproducent" är behovet av regional finansiering mindre ju större projekt som kommer till regionen. Då ökar i stället behovet av stödfunktionerna runt filmen. Med stöd av en filmkommissionär kan också nätverken till produktionsbolag i Sverige såväl som internationellt utvecklas. Den filmkommissionära delen kan med fördel vara ett samarbete med närliggande län som till exempel Dalarna, Värmland eller Västmanland. Vid större filmprojekt har också Filminvestering i Örebro AB uttryckt en önskan om samarbete och där delar av investeringspengar kan komma från privata källor. Steg tre behöver därför inte innebära en ökad finansiering.

Utredningen ser det som troligt att när steg ett och två har genomförts kommer det finnas behov av en filmkommissionärverksamhet i länet.

8.1.4 Målsättning

Minst en långfilm eller tv-serie per år produceras i Örebro län. Genom detta skapas stabilitet för både de filmarbetare som finns i länet och de kreativa näringar som berörs av produktionen. Det skulle också ge möjlighet att skapa den service som behövs för att filmproduktioner ska kunna fortsätta genomföras i länet.

9. BILAGA 1: Bakgrundsmaterial

Utredningar och rapporter:

Det kulturella stålet, Rapport från Norrbottens läns landsting 2005

<https://docplayer.se/9624204-Det-kulturella-stalet.html>

Fler filminspelningar i Sverige, Tillväxtverket 2018

<https://tillvaxtverket.se/download/18.7cd998ab16055bf5c405221c/1513782089318/Fler%20film%20inspelningar%20till%20Sverige.pdf>

I huvudet på en filmproducent, Tillväxtverket 2018 (Bilaga till Fler filminspelningar till Sverige)

<https://tillvaxtverket.se/download/18.7cd998ab16055bf5c405221c/1513782089318/Fler%20film%20inspelningar%20till%20Sverige.pdf>

Råd och lärdomar från en filminspelning i Nora, Nora kommun 2014

Endast tryckt. Saknar onlinepublikation.

Regional Filmfond Östergötland, Hjalmar Palmgren, 2021

<https://www.regionostergotland.se/contentassets/005e251a628b4a87bba9fae338c0be5/run-2020-207-regional-filmfond-ostergotland-utredning--forslag.pdf>

Film utanför Filmen, QNB, 2007

Endast tryckt. Saknar onlinepublikation.

Förstudie Filmfond Dalarna, Mattias Ehrenberg, 2021

<https://filmdalarna.se/storage/uploads/attachments/forstudie-filmfond-dalarna-utan-bilagor.pdf>

Sagt och gjort och sett, Filmregion Stockholm-Mälardalen, 2012

https://filmcapitalstockholm.se/wp-content/uploads/2020/08/FCS_Verksamhetsberattelse_2012.pdf

Musik, film och dataspel som katalysator i regional tillväxtpolitik, Region Dalarna, 2015

<https://filmdalarna.se/storage/uploads/attachments/slutrapport-151222-musik-film-dataspel-3mb.pdf>

Region Värmland, samproduktion av kort- och dokumentärfilm

<https://www.regionvarmland.se/regionvarmland/kultur/kulturutveckling/film/filmstod/produktionsstod-film>

Intervjupersoner:

Sandra Warg - Filmpol Nord

Anna Svensson och Tor Vadseth - Nordnorsk filmcenter

Daniel Wallentin - Film i Dalarna

Peter Possne - Tidigare produktionschef på Film i Väst

Jim Butler - Tidigare områdeschef KKN i Austin, Texas

Malin Dahl - Backa Studios, produktionsbolag i Örebro län

Josef Säterhagen – Skådespelare, manusförfattare och regissör från Örebro län

Anders Holmstedt - Almi Örebro län

Stina Westerberg och Rikard Lekander - Örebro länsteater

10. BILAGA 2: Hur väljer en filmproduktion inspelningsplats?

2017 gjorde filminstitutet en rapport som heter ”I huvudet på en filmproducent”. Den finns med som bilaga till rapporten ”Fler filminspelningar till Sverige”. Rapporten togs fram i samband med arbetet att skapa ett skatteincitament för internationell filmproduktion som ville lägga produktioner i Sverige. I rapporten mättes vilka faktorer som avgör var en filmproduktion läggs. De faktorer som rapporten presenterar är följande:

- Tillgång till kompetens (Skilled work force): Här syftar vi främst på tillgång till kompetenta filmarbetare som kan anställas lokalt för filminspelningen.
- Utbud av inspelningsmiljöer (Diversity of locations). Vad ett inspelningsland kan erbjuda en produktion för typ av miljöer (t ex berg, skog, slott, skyskrapor etc).
- Inspelningsvänlig infrastruktur (Availability of infrastructure) Vad landet kan erbjuda i form av filmstudios, teknisk utrustning, tillgång till flygplatser, hotell etc.
- Inspelningsvänlighet (Film Friendliness): Hur enkelt eller svårt det är att få inspelningstillstånd, kommunicera med lokala myndigheter, få hjälp av filmkommissionärer etc.
- Kunskaper i engelska (English Proficiency): Hur vanligt det är att folk förstår och talar engelska i landet.
- Tillåtna arbetstider (Accepted working hours): Hur vanligt det är att man tillåter filmarbetare att arbeta långa dagar utan att fack eller myndigheter ingriper. Många produktioner förutsätter långa arbetsdagar för såväl planering- som av kostnadsskäl.
- Säkerhet (Safety & Security): Hur säkert ett land är att spela in i, om det finns risker för t ex kriminalitet, terrorism, konflikter etc.

Den andra kategorin av beslutskriterier som kallas för Economic Attractiveness har en mer direkt påverkan på de ekonomiska förutsättningarna för inspelningen:

- Tillgång till produktionsincitament (Availability of production Incentives): Vad ett land kan erbjuda för förmånliga incitament såsom skattelättnader och skatterabatter. Med produktionsincitament syftar vi på ett skattefinansierat stödssystem som erbjuder lägre inspelningskostnader för produktionen.
- **Tillgång till nationella och regionala filmfonder (Availability of National & Regional Funds):** Vad finns det för möjligheter för en filmproduktion att få sin film finansierad genom regionala och nationella filmfonder i landet. Filmproducenternas tillgång till fonderna för utländska inspelningar påverkas i stor utsträckning av huruvida det finns officiella internationella samproduktionsavtal på plats. Notera att fonder också är ett incitament, men att den främst påverkar intäktssidan. Fonder är också oftast selektiva i sin natur och har återbetalningskrav (några få, som t ex Svenska Filminstitutet, kräver dock ingen återbetalning).
- Lokala Produktionskostnader (Local Costs): Vad det kostar att vara verksam i landet, t ex lönekostnader, logistikpriser och levnadskostnader.

- Valutarisk (Foreign Exchange Risk): Valutans kursändringar (volatilitet) och riskerna med att handla i en annan valuta.

Utifrån detta tillfrågades ett stort antal producenter om vilka av dessa fakturor som hade störst betydelse i valet av inspelningsplats. Resultatet skiljer sig ganska mycket beroende på vilken typ av inspelning som skulle göras. Framför allt skiljde sig resultaten beroende på storleken på produktionen. **Ju lägre budget projektet hade desto viktigare var de ekonomiska incitamenten**, som tillgången till nationella och regionala fonder, den lokala kostnadsnivån och framför allt om det finns skatteincitament.

För större projekt, såsom stora tv-serier, ökade betydelsen av stort utbud av inspelningsmiljöer, inspelningsmöjligheter, infrastruktur, mm. Där var det också viktigt med tillgång till kompetens men ju större projekt desto mindre hade det betydelse eftersom den kompetens som efterfrågades till de största produktionerna ofta var så speciell att den sällan fanns lokalt.

Rapportens resultat pekar mot att Örebro län skulle kunna vara intressant som inspelningsplats förutsatt att det finns tillräckliga ekonomiska incitament.

11. BILAGA 3: Hur finansieras en filmproduktion?

Professionella filmproduktioner görs oftast av ett produktionsbolag (med en idé initierad av en manusförfattare, regissör eller producent) som utvecklar projektiden innan de går med dem till en distributör. Filmproduktionen produceras antingen för premiär på biograf eller för en tv-kanal/streaming-tjänst. Traditionellt har den påkostade/högkvalitativa filmen gått till biografen först och därefter eventuellt visats på tv i nästa skede, medans andra produktioner gjorts på lägre budget direkt för tv. Idag produceras allt mer högkvalitativt innehåll även för premiär på tv-kanaler/streamingtjänster, alternativt för parallella premiärer på bio och tv/stream. Av den anledningen har de globala streamingjättarna blivit en allt viktigare finansiär av filmproduktion, och biografen har tappat andelar som premiärplattform.

En filmproduktion har dock sällan en ensam finansiär, utan bygger på samproduktionsavtal mellan flera olika intressenter. Parter som är med och bidrar till budgeten är ofta producentens bolag, privata investerare av riskkapital, distributörer såsom bolag som vill sälja produkten för biografvisning, kanaler som SVT, TV4/Cmore, Viasat eller HBO/Netflix/AppleTV+ och offentliga aktörer såsom Svenska Filminstitutet eller regionala filmfonder. Inte sällan finansieras en storproduktion över flera länder med pengar från till exempel flera nordiska eller europeiska filminstitut och fonder.

Alla dessa har sina egna incitament till att investera i produktionen. Kommersiella investerare gör det för att tjäna pengar, streamingkanalerna gör de det för att fylla sina tjänster med ett innehåll som får publiken att fortsätta betala för sina månadsabonnemang, Svenska Filminstitutet och SVT inklusive SVT Play utgår båda från regeringsuppdrag att främja konstnärliga och demokratiska värden. Svenska Filminstitutet och SVT kan därför finansiera till exempel fristående dokumentärfilmer eller kortfilmer, vilket få av de övriga aktörerna gör. Regionala fonder gör det med den egna regionens intressen för ögonen. Dessa kan vara att stimulera den regionala filmbranschen och intilliggande näringar, att synliggöra orten för en nationell/internationell publik och främja besöksnäring bland annat.

Den allt mer dominerande distributionskanalen för filmproduktioner är idag streamingtjänster och står idag globalt sett för en allt större andel av budgeten till film och serieproduktion.

Det kan uppfattas som att det är en överetablering på tv-marknaden just nu. Få konsumenter har råd att betala för fler än två eller möjligen tre kanalpaket/tjänster. Just nu satsar därför de flesta streamingkanalarena för att ta marknadsandelar genom att beställa nya filmer och tv-serier. **Därför finns det goda möjligheter för**

produktionsbolag att sälja in sina produktioner till dessa, förutsatt att produktionen har kapital att finansiera den initiala idéutvecklingen.

Det finns också EU-direktiv som tvingar internationella streamingaktörer att beställa produktioner från de länder där de vill etablera sig. Audio Visual Media Services-direktivet (AVMS) ger medlemsstater möjlighet att kräva finansiering av inhemsk produktion (genom samproduktion, eller genom avgift till den nationella filmfinansieringsfonden eller liknande) för att globala streamingaktörer ska få sälja sina tjänster till publik på den europeiska marknaden. Det pågår just nu en genomlysning av direktivet ur ett svenskt perspektiv.

Det gör att svenska tv-serier och filmer mer och mer kommer att synas även på sådana kanaler som Netflix, HBO och Apple TV+ et cetera. Streamingkanalerna köper både långfilm och tv-serier och i många fall betalar de för hela eller stora delar av produktionen. Det har förändrat hur filmproduktioner kan finansieras och påverkar också svenska regionala satsningar. En viktig uppgift för det offentliga kan därför framgent vara att möjliggöra en svensk filmkultur som inte helt utgår från globala aktörers intressen.

Exempel: En typisk svensk biografproduktion

En typisk svensk långfilm för bio kan ha en budget mellan 15-30 miljoner kronor.

Finansiering kan då se ut som nedan:

Svenska Filminstitutet	6 miljoner
Privata investerare	5 miljoner
Regionala filmfond	3 miljoner
Europeiska fonder	2 miljoner
Egen investering	2 miljoner
Tv-kanal visningsrätt	2 miljoner
Total budget	20 miljoner

Totalt kan en långfilm ta ett år eller mer att producera. Förproduktion, inkl manusproduktion tar minst 6 månader. Ett filmteam till en svensk långfilm kan uppgå till 40 personer eller mer och inspelningsperioden är mellan 20-40 dagar. Efterarbetet tar minst 6 månader då filmen klipps, ljudbearbetas och visuella effekter läggs till. Rent kostnadsmässigt är perioden på inspelningsplatsen den mest intensiva.

Produktionsbolagets investering och privata investerares insatser ska betalas tillbaka med försäljning av biobiljetter. Vid en eventuell publiksuccé eller en utlandsförsäljning kan produktionen ge en vinst till investerarna. Om den regionala fonden skrivit avtal om del av vinsten så har fonden därmed kunnat få tillbaka en del av sina investeringar att nyinvstera i kommande produktioner. För regionala

offentligägda fonder är dock oftare andra värden viktigare än den ekonomiska avkastningen.

Exemplet ovan är för en biografproduktion med flera finansiärer. Numera är det vanligt att streamingkanalerna betalar för hela eller stora delar av produktionen. Så gör till exempel Netflix och det innebär att så snart produktionsbolaget har lyckats med sin försäljning till streamingbolaget så har de fått betalt för sina kostnader. Det gör att producenten själv inte längre kan göra vinst på en succé.

Framför allt Netflix har börjat distribuera en del av sina filmer på biograf samtidigt som de visas streamade. Då är biograflanseringen mer att se som en marknadsföringsåtgärd än ett sätt få intäkter. Dessutom behöver en film ofta visas på biograf för att vara aktuell för olika priser, till exempel en Oscarsstatyett. Det var orsaken till att Netflixfilmen *Roma* (2018) var den första de premiärsatte på bio. Biografen har alltså i vissa fall förändrats, från att ge de primära intäkterna, till att vara en marknadsföringskanal för streamingtjänster.

Dokumentärfilm

Det finns naturligtvis en skillnad mellan manusbunden filmproduktion och dokumentärfilm, men på vissa sätt har skillnaderna blivit mindre genom det dokumentära formatets ökade popularitet.

Finansiering och distribution fungerar i stort på samma sätt, men oftast är dokumentären en billigare produktion än den manusbundna.

Dokumentärfilmen kan också vara stora publikdragare, vilket också streamingkanalerna har sett. Framför allt är de dokumentära tv-serierna mycket populära. Svenska dokumentärer har också gått bra på svenska biografer, och har lättare att generera vinst på grund av den lägre produktionskostnaden.

Filminvestering i Örebro AB har därför till exempel investerat i flera dokumentärfilmer för bio. Senast *Världens vackraste pojke* som gick på biograferna under hösten 2021 och som blev nominerad till European Film Award som bästa dokumentärfilm.

Independentfilm

Det görs också filmproduktioner som kan beskrivas av den internationella termen ”independentfilm”. Alltså filmer som hittar sin finansiering på andra sätt än de traditionella. Det är ofta lågbudgetfilmer som senare kan säljas till en tv-kanal eller gå en kort tid på biografer och filmfestivaler.

I Örebro län har det gjorts ett antal där filmen *Lantisar*, producerad av regionala Backa Studios med Malin Dahl som regissör, är den senaste. Den finansierades till största delen av ett Leader-projekt i sydnärke och hade en cash-budget på några få

hundra tusen kronor. Filmen distribuerades av Backa Studio själva, framför allt till Folkets Hus och Parkers biografer, och visningsrätten såldes därefter till SVT. Resten av kostnaderna klarades genom att många arbetat idéellt för att filmen ska kunna bli av. Det fanns ett stort lokalt engagemang kring inspelningen, framför allt runt Närkesberg där inspelningen skedde.

Många unga och nya filmarbetare får sina första erfarenheter från en sådan filmproduktion. Oftast satsar produktionsbolaget sin egen lön i projektet och gör därmed en investering i sitt framtida yrkesliv. Med filmen har det ett kvitto på att de kan klara av en stor filmproduktion.

Det är dock mycket sällan ett produktionsbolag kan klara mer än en produktion på det sättet då de kräver en alltför stor tidsinvestering i relation till eventuell avkastning för de inblandade. *Blåbärskriget* och *Efter Jesper* är tidigare exempel på sådana produktioner från Örebroregionen.

12. BILAGA 4: Region Värmlands riktlinjer för samproduktion

AVDELNINGEN FÖR KULTURUTVECKLING

SAMPRODUKTIONSMEDEL

KORT- OCH DOKUMENTÄRFILM

I detta dokument används film som ett samlingsbegrepp för rörliga bilder, oavsett upptagnings- eller distributions-form.

Med producent avses den fysiska person, det bolag eller annan juridisk person som verkställer produktionen av en film genom att finansiera, projektutveckla, inspela och färdigställa densamma och som därigenom förvärvat och ansvarar för de i filmverket ingående rättigheterna.

Med förkortningen RV avses Region Värmland.

Riktlinjer och regelverk avser kort fiktionsfilm (maximal längd 72 minuter) och dokumentärfilm (oavsett längd).

RIKTLINJER

Region Värmlands samproducerande verksamhet syftar till:

- Att främja filmproduktion av hög kvalitet i Värmland.
- Att ge värmländska filmskapare en möjlighet att utvecklas i regionen.
- Att bidra till ökad sysselsättning och ett ökat företagande i regionen.
- Att öka synligheten för Värmland, värmländska teman och värmländska filmare regionalt, nationellt och internationellt.

REGELVERK

Villkor

- RV agerar som samproducent. Huvudproducenten skall ha det fulla ansvaret för produktionen vad avser innehåll, tidsplaner och ekonomi, och skall garantera produktionens genomförande.
- Producenten skall teckna alla för produktionen erforderliga avtal och försäkringar. RV förutsätter att producenten tillämpar gällande kollektivavtal vid engagemang av medverkande.
- RV deltar endast i undantagsfall som samproducent i kortfilm som förlägger mindre än hälften av inspelningsdagarna till regionen. För dokumentärfilm sker en enskild bedömning av varje projekt.
- För utländsk samproducent gäller att ytterligare en svensk samproducent måste finnas. RV:s samproduktionsinsats utbetalas till den svenska producenten, som bär det ekonomiska ansvaret för produktionens genomförande i Värmland.
- RV äger rätt att ta del av bokföringen för filmen, och kan när som helst begära en ekonomisk rapport om produktionens ekonomiska ställning utan kostnad för RV.
- Samråd skall ske om informationen till media. Producenten förutsätts betona RV:s roll för filmens tillkomst och genomförande.
- RV skall ges möjlighet att följa produktionen under såväl inspelningsfasen som efterarbetet. Under efterarbetet skall särskild visning för RV göras vid minst ett tillfälle. RV skall ges möjlighet att kommentera den föreslagna slutversionen av filmen innan klippningen läses.
- Det skall tydligt anges i för- och/eller eftertexter samt allt tryckt material att filmen är en samproduktion med RV. RV skall krediteras på samma plats och på samma sätt som övriga samproducenter. Om annan samproducents logotyp används i eftertexterna eller i tryckt material, skall även Region Värmlands logotyp användas. Regeln avser även producentens/ filmens egna webbplatser.
- RV har rätt att i samråd med producenten visa och använda filmerna i sin verksamhet.
- Producenten skall på begäran lämna en rapport om TV-visningar, festivaldeltagande etcetera.

Ansökan

- Ansökan om samproduktionsmedel skall göras på särskild blankett och bör innehålla manuskript/synopsis/projektbeskrivning, en förteckning över produktionspersonal och eventuella skådespelare med fast bostads-ort angiven, budget, finansieringsplan, tidsplan, visnings-/distributionsplan samt presentation av sökanden.
- Budgeten skall vara upprättad enligt gängse standard. Producenten äger rätt att tillgodoräkna sig sin egen och medverkandes arbetsinsats som del av finansieringen, men skall på begäran redogöra för hur den beräknats.
- Det åligger den sökande att på begäran redovisa hur man skall använda produktionsmedlen i Värmland.
- Ansökan skall i regel lämnas innan inspelning startat.
- Ansökningar är att betrakta som allmän handling och diarieförs hos RV.

Bedömningskriterier

- Stöd ges till konstnärligt intressanta produktioner som har förutsättningar att hålla en hög kvalitet.
- Filmer med stark regional anknytning eller filmer där huvuddelen av produktionskostnaden spenderas i regionen äger förtur.
- Vid beslut om samproduktionsmedel är målsättningen att på årsbasis fördela medlen jämnt mellan producenter/regissörer av bägge könen.
- Prioriterade projekt är (utan inbördes ordning):
  - Filmprojekt som säkrat nationell medfinansiering från till exempel Svenska Filminstitutet eller Sveriges Television, eller säkrat betydande privat medfinansiering.
  - Filmprojekt som bidrar till sysselsättning och kompetensutveckling hos värmländska filmarbetare.
  - Filmer som vänder sig till barn och ungdom.

Samproduktionsinsatsens omfattning

Den maximala samproduktionsinsatsen är 300 000 kronor dock högst hälften av filmens totala budget.

Avtal och utbetalning

- Vid samproduktionsbeslut upprättas ett avtal mellan RV, filmens huvudproducent och övriga samproducenter. Region Värmlands regelverk och riktlinjer skall ha godkänts med signatur av samtliga producenter och skall biläggas samproduktionsavtalet.
- Samproduktionsinsatsen utbetalas normalt vid två tillfällen: När avtalet undertecknats och när slutredo-visning gjorts. Slutredovisningen skall bestå av en redovisning av ekonomiskt utfall jämfört med budget. Producenten skall utan kostnad förse RV med en digital kopia av filmen.
- Producenten skall hålla RV underrättad om eventuella förändringar av projektets tidsplan, finansiering eller genomförande.
- Samproduktionsinsats kan innehållas eller återkrävas om förutsättningarna för filmens finansiering förändrats, om filmarbetet avbrutits eller inte bedrivs enligt projektbeskrivning och manus, om stödet beviljats på grund av oriktiga eller ofullständiga uppgifter från sökanden eller om stödet används för annat ändamål än det avsedda.

Beslut

Beslut fattas i enlighet med Region Värmlands delegeringsordning.

Återbetalning och fördelning av rättigheter

RV skall ha del i filmens intäkter, enligt vad som avtalats med filmens producent. Grundregeln är att RV skall ha samma andel av produktionens intäkter som den finansieringsandel RV bidragit med.

DAHYU HASHIMI
Filmutvecklare
dahyu.hashimi@regionvarmland.se
070-510 06 80, 010-833 10 79

3

Föreningsstöd för år 2022 – Under vingen Örebro län 22RS1780

Tjänsteställe, handläggare
Kultur och ideell sektor, Mona Hedfeldt

Sammanträdesdatum
2022-03-23

FöredragningsPM
Dnr: 22RS1780

Organ
Kulturnämnden

Föreningsstöd för år 2022 – Under vingen Örebro län

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att bevilja föreningen Under vingen Örebro län föreningsstöd om 11 000 kronor för 2022.

Sammanfattning

Föreningen Vi som förlorat barn (VSFB) i Örebro län har tidigare haft föreningsstöd från kulturnämnden. Föreningen ansökte om föreningsstöd inför 2022 men togs bort från förslaget till beslut eftersom namnbyte och utträde ur riksorganisation pågick. Föreningen heter numera Under vingen Örebro län. Nya handlingar från föreningen har inkommit och handlagts.

Under vingen Örebro län bedöms passa in i riktlinjerna för kulturnämndens föreningsstöd och föreslås beviljas stöd för 2022.

Ärendebeskrivning

Föreningen Vi som förlorat barn (VSFB) i Örebro län har tidigare haft föreningsstöd från kulturnämnden. En ansökan om stöd inkom inför 2022 och handlades (21RS4936). Ett par dagar innan nämndens möte den 9 februari kontaktades förvaltningen angående att föreningen skulle byta namn och gå ur sin riksorganisation. Kulturnämnden beslutade därför att ta bort föreningen från förslagen till beslut och återkomma till den vid senare tillfälle (21RS9263). Nya handlingar från föreningen har nu inkommit och handlagts. Organisationen har även registrerat sitt nya namn hos Skatteverket. Organisationsnumret är detsamma och verksamheten densamma.

Under vingen Örebro läns ändamål är:

- Att stödja föräldrar och syskon som förlorat barn och syskon genom

Tjänsteställe, handläggare
Kultur och ideell sektor, Mona Hedfeldt

Sammanträdesdatum
2022-03-23

FöredragningsPM
Dnr: 22RS1780

dödsfall.

- Att upprätta gemenskap och stöd i mötet med människor i liknande situation, samt hänvisa vidare till andra instanser vid behov.
- Att informera olika instanser i samhället om föreningen och ge vägledning om hur anhöriga bör bemötas vid förlusten av barn och syskon.

Under vingen Örebro län är ideell förening som är religiöst och politiskt obunden.

Föreningen har medlemmar i åtta av länets kommuner. Föreningen har cirka 70 medlemmar.

Föreningen ansöker om 3-årigt stöd om totalt 60 000 kronor (20 000 kronor per år). Inför 2021 beviljades föreningen 11 000 kronor.

Föreningen har 3-årigt stöd från Örebro kommun (2020-2022). För 2022 var summan 10 000 kronor.

Beredning

Kulturnämnden beslutade på sitt sammanträde 9 februari 2022 att inte fatta beslut för föreningen och att uppdra till områdeschef kultur och ideell sektor att återkomma med förslag gällande den förening som tillkommer istället VSFB.

Bedömning

Bedömningen är att Under vingen Örebro län passar in i kulturnämndens riktlinjer för föreningsstöd och är en social stödorganisation. Föreningen har enligt riktlinjerna för föreningsstödet informerat Region Örebro län om förändring i organisationen. Verksamheten, organisationen och målgrupper beskrivs. Föreningen har en mindre ekonomi. För ett treårigt stöd hade en mer långsiktig beskrivning av verksamhet och ekonomi varit önskvärt.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Föreningen är öppen för alla som tillhör dess målgrupper. Genom att föreningen har gått ut riksorganisationen kommer på ett mer tydligt sätt även personer, oavsett ålder, som har förlorat syskon att fokuseras.

Tjänsteställe, handläggare
Kultur och ideell sektor, Mona Hedfeldt

Sammanträdesdatum
2022-03-23

FöredragningsPM
Dnr: 22RS1780

Ekonomiska konsekvenser

Ryms inom kulturnämndens budget för föreningsstöd 2022.

Uppföljning

Inom ramen för arbetet med föreningsstöd.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM kulturnämnd 2022-03-23, Föreningsstöd för år 2022 - Under vingen Örebro län

Katarina Strömgren Sandh
Områdeschef Kultur och ideell sektor

Skickas till:

Under vingen Örebro län

4

Anmälnings- och
meddelandeärenden till
kulturnämnden 23 mars
2022

22RS295

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, Nathalie Bäckbring

Sammanträdesdatum
2022-03-23

FöredragningsPM
Dnr: 22RS295

Organ
Kulturnämnden

Anmälnings- och meddelandeärenden till kulturnämnden 23 mars 2022

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna redovisningen.

Sammanfattning

Anmälningsärenden:

21RS11184, Arrangörsstöd till Frövifors pappersbruksmuseum

Meddelandeärenden:

§12 RS Tidsplan för verksamhetsplan med budget 2023 och uppföljning 2022

Beslutsunderlag

FöredragningsPM kulturnämnden 2022-03-23, anmälnings- och meddelandeärenden

Katarina Strömgren Sandh
Områdeschef

Tjänsteställe, handläggare
Kultur och ideell sektor, Johanna Ström

Datum
2021-11-22

Delegationsbeslut
Dnr: 21RS11184

Arrangörsstöd till Frövifors pappersbruksmuseum

Ärendebeskrivning

Frövifors pappersbruksmuseum vill arrangera dansföreställningen Jaguaren 5-6 mars 2022. Syftet är att erbjuda barn och vuxna en professionell dansupplevelse när de besöker Frövifors pappersbruksmuseum under kulturevenemanget Vinterspår.

Underlag

Sökanden har inkommit med ansökan om arrangörsstöd för publika professionella dansföreställningar.

Uppföljning

Uppföljning sker i form av skriftlig rapport senast 2022-05-01

Ekonomiska konsekvenser

Rymms inom budget för professionell dans AE 62623

Beslut

Att bevilja Frövifors pappersbruksmuseum 30 000:- i arrangörsstöd.

Katarina Strömgren – Sandh
Områdeschef, Kultur och ideell sektor

Beslutet är fattat i enlighet med gällande delegationsordning.

§ 12 Tidsplan för verksamhetsplan med budget 2023 och uppföljning 2022

Diarienummer: 22RS173

Sammanfattning

Förslag till tidsplan för verksamhetsplan med budget 2023 och uppföljning 2022.

Tidsplanen för verksamhetsplan med budget 2023 ska skapa förutsättning för en tydlig och transparent process att ta fram verksamhetsplan med budget för kommande verksamhetsår. Arbetet ska starta med ett omvärldsseminarium i samband med regionstyrelsens sammanträde i april 2022. Det utgör en del i underlag till förutsättningar för verksamhetsplan med budget som ska informeras om i regionstyrelsen i april. Förutsättningarna kompletteras enligt regeringens vårproposition och ny skatteunderlagsprognos i maj. Efter politisk beredning fattas beslut om verksamhetsplan med budget vid regionstyrelsens sammanträde i början av juni och regionfullmäktiges sammanträde senare i juni.

Nämndernas verksamhetsplaner ska beslutas i början av september 2022. Nämndernas verksamhetsplaner ska presenteras vid regionstyrelsens seminarium i oktober och november 2022 för att säkerställa regionstyrelsens uppsiktsplikt.

Tidsplanen innehåller också beskrivning av uppföljning av verksamhetsplan med budget under år 2022. Det avser uppföljning av helår 2021 och uppföljning i form av periodrapporter, delårsrapport och uppföljning av helår avseende år 2022.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regionstyrelsen 2022-02-02, tidsplan verksamhetsplan med budget 2023 och uppföljning 2022
- Tidsplan verksamhetsplan med budget 2023 och uppföljning 2022

Anteckning

I samband med ärendets behandling föredrar verksamhetscontroller Bitte Ohlsson beslutsunderlaget.

Beslut

Regionstyrelsen beslutar

att fastställa Region Örebro läns tidsplan för verksamhetsplan med budget 2023 och uppföljning 2022.

Skickas till

Regionkansliet – Ekonomistaben
Samtliga nämnder och förvaltningar

Paragrafen är justerad